

**2005 05 20 Tarptautinė konferencija „Alternatyvos žalos mažinimo politikai“
Monsinjoro Gintaro Grušo, Lietuvos Vyskupų Konferencijos Generalinis sekretoriaus
pranešimas**

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3428&p_d=42885&p_k=1

2005-05-20

Monsinjoras **Gintaras Grušas**, Lietuvos Vyskupų Konferencijos Generalinis Sekretorius

Pirmiausiai noriu pasveikinti šios konferencijos organizatorius ir padėkoti jiems, kad ėmėsi iniciatyvos ir rodo pavyzdį gražaus bendradarbiavimo tarp valstybės ir visuomeninių organizacijų. Linkiu iš visos širdies, kad tos idėjos ir mintys, kurios šiandien bus gvildenamos, atrastų kelią į mūsų šalies įstatymus bei valstybės finansuojamas programas. Esu tikras, kad visa tai padėtų efektyviau kovoti su narkomanija, su jos žala mūsų kraštui.

Pačiu konferencijos pavadinimu pripažįstama, kad narkotikai padaro žalos ir kad neužtenka tiktai siekti sumažinti žalą. Mūsų visuomenė, kaip ir visas šiandieninis pasaulis, dažniausiai ieško greito sprendimo. Jei skauda galvą, išgerk tabletę; jei rinkėjai nusivylę, pabarstyk iš lėktuvo saldainių. Tačiau kai gedinami tiktai simptomai ir ignoruojama problemos esmė, geriausiu atveju, tragiškas galutinis rezultatas tik atidedamas. Tai tiesa kalbant apie kiekvieno asmens fizinės sveikatos priežiūrą, tai yra tiesa, kalbant apie tautos likimą. Per dažnai rengiamos gairės ir programos siekiant politinės naudos, kuri suteiktų galimybę parodyti greitus rezultatus. Programos, kurios visuomenės problemų simptomus laikinai užglaišto, tačiau nesiekia taisyti tų bėdų iš esmės. Tokios programos kartais pristabdo blogio plitimą, bet nesiekia jo išrauti su šaknimis.

„Narkotikai yra ypatingai rimta blogio apraiška. Nuo jų miršta ir dar laukia mirties daugybė jaunimo ir suaugusiųjų, jie naikina ir žaloja žmogaus giluminę būtį, varžo bei menkina jo gebėjimus. Jaunuoliai griebiasi narkotikų dėl įvairių priežasčių. Pažeidžiamais augimo laikotarpiais pasireiškianti narkomanija yra nelaimingo gyvenimo, nesugebėjimo rasti savo vietą visuomenėje, baimės dėl ateities, bėgimo į dirbtiną iliuzijų pasaulį simptomas. Jaunystė – tai išbandymų ir klausinėjimų, ateitį lemiančio egzistencijos prasmės ieškojimo ir pasirinkimo metas. Narkotikų rinkos ir jų vartojimo plėtra rodo, jog mūsų pasaulis prarado viltį, tvirtas žmogiškas bei dvasines nuostatas. Todėl daugelis jaunuolių mano, kad bet koks elgesys yra priimtinas, nesugeba skirti gėrio nuo blogio, nejaučia moralės ribų. (481)

Problema yra žymiai platesnė, negu ji dažniausiai apibudinama spaudoje ir kitur. Rengiant jos sprendimo politiką būtina žvelgti plačiai; būtina paraleliai veikti prevencijos, aktyvios kovos bei asmens rehabilitacijos baruose. Būtinasi visų valdžios lygmenų ir visuomenės bendradarbiavimas.

Negalime pamiršti, kad problema slypi ne pačiose narkotinėse medžiagose. (Kai kurios iš jų net gali būti naudojamos ir yra naudojamos medicinos tikslais; iš kanapių vejamasi virvės, aguonomis barstomi sausainiai). Klaidinga manyti, kad kokie nors augalai ar jų produktai, kokios nors sintetinės medžiagos pačios savaime yra blogis, ar net, kaip kartais rašoma nelabai profesionaliai parengtoje literatūroje, „velnio darbas“. Priklausomybės problema yra laisvės problema, laisvo asmens problema – tai jo asmenybės, jo laisvės sutrikimas.

Bažnyčios nuomone, priklausomybė nuo narkotikų liudija asmens degradavimą, negebėjimą kurti savo gyvenimo ir būti atsakingam už savo poelgius. Tai pasireiškia labai įvairiai ir skirtingai.

Kartais pakankamai geromis sąlygomis gyvenantys tiek jauni, tiek ir suaugę žmonės griebiasi narkotikų, tikėdamiesi patirti kasdienybę pranokstantį malonumą. Kartais socialinės sąlygos įstumia kai kuriuos asmenis į nusivylimą, tad suprantama, jog jie jaučia poreikį išsivaduoti iš kančių, bet, deja, tenkina jį dirbtinėmis priemonėmis, kurios nepadeda išspręsti problemų. Norime solidarizuotis su šiais visais žmonėmis, pagelbėti jiems ieškoti žmogaus orumą atitinkančio ir dvasiniam brandimui palankesnio gyvenimo. Todėl svarbu, kad vietinės bendruomenės būtų jiems itin atidžios, įsijungtų į kovą prieš narkomaniją. Iš tiesų dalydamasi Dievo meile žmonėms, Bažnyčia nenori likti abejinga priklausantiems nuo narkotikų, kurie naikina asmenybę ir sunkiai žaloja šeimą. (487)

Niekados negalima pamiršti, kad narkotikai kenkia ne tik asmeniui, bet sukelia pavojų šeimai ir visuomenei.

Bažnyčios indėlis – padėti rasti atsakymus į klausimus, kylančius šioje srityje dirbantiems žmonėms (politikams, socialiniams ir sveikatos darbuotojams, šeimos tėvams ir motinoms, auklėtojams, teisininkams, įvairių sektorių vadovams). Ji siūlo išsilaisvinimo kelią; juo eidami žmonės atranda savo tikrąjį žmogiškąjį orumą ir Dievo Sūnų, kuriuos gali susigražinti. (24)

Papiežiškoji Sveikatos apsaugos darbuotojų sielovados taryba yra išleidusi Sielovados vadovėlių „Bažnyčia, narkotikai ir narkomanija“. 2003 metais jis išleistas ir lietuvių kalba. Manau, kad jame sutelktos mintys bus naudingos visiems, rengiantiems narkomanijos užkardymo politiką, rengiantiems programas, kuriomis siekiama sumažinti šio blogio plitimą.

Turime spręsti šias problemas kartu. Ugdyti jaunimą, kuris būtų atsparus priklausomybių ligoms, reikia ne tik sveiko gyvenimo kursais mokykloje. Reikia sutelkti visas asmenybės brandinimo priemones – stiprinant dorinio ugdymo programas, parengiant popamokinius užsiėmimus bei programas, kurios skatina visapusišką moralinį atsparumą. Pamatinis, atraminis žmogaus asmenybės matmuo yra ne fizinis, intelektualinis ar emocinis, bet dvasinis. Todėl turi būti ugdomas stiprios dvasios jaunuolis. Kalbant temomis, kurios yra šios konferencijos dėmesio centre, reikia pabrėžti būtent dvasią, o ne valią, kaip kai kuriems atrodo, nes tik dvasia leis nepasiklysti priklausomybių labirintuose. Tik toks požiūris padės kurti stiprią visuomenę, grindžiamą stipria šeima. Dvasios pirmenybė labai aiškiai išskyla Anoniminių – Dvylikos Žingsnių programose, kurios efektyvumą liudija jos plėtra visame pasaulyje.

Pati terminologija, kurią vartojame, gali mums nurodyti teisingą išeitį, tinkamą kelią. Pamažtykime ir suvokime: *priklausomybės priešprieša* – ne *sveikas gyvenimas* ar *sveikas gyvenimo būdas*, bet *laisvė*.

Manau, visiems akivaizdu, kad paskelbti Nepriklausomybės aktai nepadaro kraštų laisvais. Reikia daug triūso ir ilgų metų tą laisvę įgyvendinti. Taip pat yra ir su siekiais, kad visi krašto gyventojai būtų tikrai laisvi.

Laisvės varpe įrašyti žodžiai yra nepaprastai aktualūs šiandienos diskusijai: „Tad skambink, Varpe, vaikams Lietuvos: Tas laisvės nevertas, kas negina jos“. Tauta bus laisva, kai jos piliečiai bus tikrai laisvi. Laisvės išmokstama. To reikia mokytis, taip reikia auklėti. O laisvę praradusius žmones reikia sugražinti į tikrąjį laisvės kelią. Mes turime užtikrinti, kad kiekvienas žmogus atpažintų tikrąją laisvę; kad išmoktų gyventi visavertį gyvenimą; išauklėti jaunimą, kuris brangintų ir gintų savo laisvę. Brandus asmuo, iš esmės laisvas asmuo yra nepasiekiamas taikinytis tiems, kurie pelnosi iš narkotikų. Narkotikų platinimo tinklas ir prieš jį nukreiptos policinės priemonės prarastų bent dalį aktualumo, jei augtų žmonių vidinis atsparumas tokiems kėslams.

Taigi mūsų gairė – ne tik sveikas gyvenimas, ne tik griežta teisinė blogybių kontrolė, juo labiau ne pakeitimas vienos priklausomybės kita, kaip daroma metadono programoje. Mūsų siekis – aukšta, prakilni žmogaus asmenybės pilis, pastatyta ant tvirto kilnios dvasios pamato. Tikinčiam žmogui – ant Dievo pamato.

To turime siekti visi kartu. Seimas ir Vykdomoji valdžia, ypač Švietimo, Sveikatos, Socialinės apsaugos bei Vidaus reikalų ministerijos, visuomeninės organizacijos ir pilietinės iniciatyvos kartu su Bažnyčia.